

«Коли ви станете більш уважними до функцій сенсорної інтеграції своєї дитини, ви зможете допомогти їй жити щасливішим та успішнішим життям».

Історія Брендона

Брендон доволі часто виглядав зневіреном, злим та засмученим. Усім, хто його зустрічав, він здавався здібним хлопчиком, але насправді йому вже з перших шкільних днів було важко навчатися. Брендону хотілося грати з друзями у футбол і бейсбол, проте варто було йому приєднатися до гри, як він одразу починав відчувати себе незграбним телепнем та невдахою. Мати Брендона підозрювала, що з її сином щось не так: він із самого народження явно відрізнявся від двох інших її дітей. Вона розповіла про свої тривоги лікарю-педіатру, але той, оглянувши Брендона, зробив висновок, що хлопчик цілком здоровий і розвивається відповідно до свого віку. Члени сім'ї вважали, що з Брендonom просто треба бути суворішими, однак мати бачила, що син неспроможний повністю себе контролювати. Брендон часто натикався на предмети, ламав іграшки, кидав їжу, але він ніколи не робив це навмисно: хлопчик бентежився, коли таке траплялося. Якось його мати поділилася своїми сумнівами та тривогами із сусідкою. Та порадила жінці прочитати книгу «Дитина і сенсорна інтеграція», оскільки колись ця книга допомогла її сестрі розібратися у поведінці своєї дитини, у якої були схожі проблеми.

Що таке сенсорна інтеграція?

Знайомство з термінологією

Перелом, кір чи, скажімо, поганий зір виявити легко. А ось причини труднощів із навчанням чи поганої поведінки зовсім не такі очевидні. Такі порушення доволі часто є наслідком неадекватної сенсорної інтеграції у мозку дитини. Вони зустрічаються у дітей по всьому світу і призводять до того, що деякі здібні учні погано навчаються у школі або неадекватно поведуться, незважаючи на гідне виховання і прекрасну атмосферу в сім'ї.

З огляду на свою неочевидність і серйозність ці проблеми потребують пояснення. Мало хто з нас замислюється над тим, як працює мозок, тому слова «сенсорний» та «інтеграція»² мало кому знайомі. У більшості людей сенсорна інтеграція відбувається «автоматично», тому ми схильні сприймати її як щось саме собою зрозуміле, подібно, наприклад, серцебиттю або перетравленню їжі.

Спеціалісти, які не мають відповідної підготовки, як правило, не розпізнають порушення сенсорної інтеграції, якщо тільки воно не набуває тяж-

«Ця книга допоможе вам по-новому поглянути на навчання та поведінку».

ких форм. У медичних навчальних закладах вивчають мозок, тому можна припустити, що лікарі знайомі з сенсорними порушеннями. Однак педіатри, сімейні лікарі та психіатри зазвичай приділяють увагу іншим аспектам здоров'я, розвитку та захворювань дитини і не завжди можуть розпізнати порушення сенсорної інтеграції. Директори та вчителі шкіл також не завжди спроможні усвідомити суть проблеми. У батьків, які проводять зі своїми дітьми багато часу, більше шансів її помітити, але у них здебільшого немає спеціальних знань про нервову систему, і тому їм важко розібратися у тому, що відбувається у мозку дитини.

Ми зазвичай не замислюємося про те, що всіма видами тілесної та розумової активності керує наш мозок. Ця книга допоможе читачеві по-новому поглянути на навчання та поведінку і зрозуміти деякі аспекти людського буття, про які більшість із нас ніколи не замислюється. Вона розкаже про два види відчуттів — вестибулярні та пропріоцептивні, — що існують

² Глосарій наприкінці книги допоможе вам розібратися зі значенням деяких термінів.

поряд із зором, слухом, смаком, нюхом і дотиком, відомими всім зі шкільної парти. Розібравшись, як у вашої дитини відбувається сенсорна інтеграція, ви зможете помітити проблему, щойно вона з'явиться. Коли ви станете більш уважними до функцій сенсорної інтеграції своєї дитини, ви зможете допомогти їй подолати труднощі і жити щасливішим та успішнішим життям.

Декілька зауважень про слова

Слова потрібні нам для спілкування. Однак багато слів мають значення, зрозумілі лише певному колу людей, а для решти вони можуть означати щось зовсім інше або навіть взагалі не мати сенсу. Вживаючи слова, ми уточнюватимемо їх значення, щоб ви нас краще розуміли. Якщо ви не знаєте значень слів, які ми вживаємо, ви не зможете зрозуміти і наші ідеї. Отже, поговорімо про слова.

У цій книзі ми будемо називати дитину «вона», а батька, вчителя або терапевта — «він». Ми робимо це лише для того, щоб полегшити читання тексту. У цій книзі в більшості випадків «вона» може стосуватися як хлопчика, так і дівчинки. І безумовно, батьки та спеціалісти-чоловіки відіграють таку ж важливу роль у допомозі дітям, як матері та спеціалісти-жінки.

Коли ми говоримо про «маленьких дітей», то маємо на увазі дітей віком до 8 або 9 років.

Нервова система є мережею взаємозалежних нервових клітин, розташованих по всьому тілу. Щільне скупчення нервових клітин усередині черепа утворює головний мозок. Пучки нервових клітин, що розташовані вздовж хребта, називаються спинним мозком. Головний та спинний мозок разом називаються центральною нервовою системою. Відростки нервових клітин розташовуються і за межами центральної нервової системи — у шкірі, м'язах, суглобах, внутрішніх органах і органах чуттів (докладніше див. у розділі 3).

У науковому середовищі та спеціальній літературі, особливо перекладній, коли йдеться про щось, пов'язане з нервовою системою, замість «невро-» нерідко пишуть і кажуть «нейро-».

Це тому, що слово «нервовий» стало означати стан неспокою. Іноді «невро-» «резервують» для практичної медицини, а «нейро-» — для фундаментальної науки. Нейронний процес — це суворо впорядкований процес, що виконується нервовою системою. Слово «функція» походить

Сенсорна інтеграція надає набутому досвіду сенс, просіюючи інформацію, організовуючи її і в такий спосіб допомагаючи дитині сконцентруватися.

